

LA MEDICIÓ DE LA SOSTENIBILITAT PER PART DE L'ADMINISTRACIÓ I EL MARC LEGAL D'APLICACIÓ. CORRECCIONS AL SISTEMA DE MEDICIÓ DELS INDICADORS CLAU (IC) DE LES AGENDES LOCALS 21 DE LES ILLES BALEARS.

Josep Llobet Brossa^{*}, Miquel Angel Coll Ramis², Pep Martorell Torres³

Margarita Vaquer Caballeria⁴

* Oficina Agenda Local 21 -Direcció General de Qualitat Ambiental
Govern de les Illes Balears
Avda. Gabriel Alomar i Villalonga n°33, 07006, Palma, Illes Balears
<http://al21.caib.es>

e-mail¹: jllibet@dgqal.caib.es
e-mail²: macoll@dgqal.caib.es
e-mail³: pepmartorell@gmail.com
e-mail⁴: mvaquer@dgqal.caib.es

Paraules clau: Sostenibilitat, modelització de la sostenibilitat, Indicadors, Agendes 21.

Resum. *Aquest article proporciona informació sobre la feina que es realitza en la medició de la sostenibilitat de les accions i dels projectes de les Agendes Locals 21 dels municipis de les Illes Balears.*

1 INTRODUCCIÓ

El 100% dels municipis de les Illes Balears han iniciat els processos d'implantació de la seva Agenda Local 21. El Decret 123/2002 sobre la implantació de les AL21 disposa la creació d'un Sistema d'Indicadors Clau (IC) per tots els municipis, **d'obligat càlcul i aplicació.**

Actualment s'està usant la informació dels resultats i tendències dels Indicadors Clau per mesurar administrativament l'estat del medi ambient municipal. Aquesta informació és la base per planificar les actuacions municipals i el criteri per atorgar les subvencions per desenvolupar els projectes de les AL21.

Els resultats numèrics dels Indicadors no aporten informació suficient per tenir una lectura real de l'estat del medi ambient. Tampoc donen a l'administració ni al Fòrum Ciutadà una eina comprensible per actuar. Basats en aquestes dificultats estam treballant en les **millores al sistema de mesura dels Indicadors Clau de les Agendes Locals 21.** Els principals eixos de feina estudiats són els següents:

1. Els Resultats dels IC, diferenciats per **trams de població** i segons **despesa municipal no obligatòria**.
2. Els Resultats dels IC, creuats amb els **Compromisos d'Aalborg** i les accions dels Plans d'Acció de les AL21. L'observació de la **Planificació** Estratègica de la sostenibilitat municipal i de l'**Execució** d'accions, amb una Representació gràfica dels IC senzilla i de fàcil lectura.
3. L'Efectivitat dels Resultats dels IC segons la **Prioritat ambiental, l'Idoneïtat i el Cost**.
4. L'Efectivitat dels Resultats dels IC segons la **Pertinència Política, el Grau de Reacció, la Consistència analítica, la Disponibilitat de dades i la mesurabilitat, la Facilitat d'interpretació i la Relació cost-eficàcia**.

Es disposa de resultats de 17 IC. (sobre un total de 98 Indicadors) per 31 municipis (sobre un total de 67) dels quals el 46% han signat els Compromisos d'Aalborg; més dos Consells Insulars com organismes supramunicipals.

2 MILLORES AL SISTEMA DE MESURA DELS INDICADORS CLAU

1. Resultats diferenciats per trams de població i segons la despesa no obligatòria.

Hem caracteritzat els municipis de les IB seguint tres trams de població: <5000 hab, de 5000 a 20000 hab i > de 20000 hab. Aquesta classificació es correspon amb les obligacions tributàries que han d'assumir els municipis. Per tant la lectura que se'n fa dels resultats dels IC i de les possibles correccions de les accions de l'AL21 està caracteritzada segons cada tram de població i el seu corresponent marge d'actuació de pressupost no obligatori.

2. Resultats creuats amb els Compromisos d'Aalborg i les accions dels Plans d'Acció de les AL21. Planificació de la sostenibilitat i execució d'accions. Representació gràfica dels IC.

L'objectiu final dels IC és la mesura de la sostenibilitat. La relació dels Indicadors de Sostenibilitat amb les accions i estratègies municipals no és directa. Si relacionam les accions de l'AL21 amb els Compromisos d'Aalborg obtenem de forma senzilla l'estratègia de l'AL21 per afrontar la sostenibilitat municipal. Igualment hem desenvolupat una representació gràfica en forma d'àbacs que ens ofereix lectures de la planificació i l'execució de la sostenibilitat de cada municipi.

Aquesta informació contrastada amb les competències de les diferents àrees municipals també ofereix informació sobre la responsabilitat i grau d'implicació de cada àrea de l'ajuntament. L'objectiu final és la implicació de totes les àrees i el seguiment de tots els projectes municipals sota els paràmetres de la sostenibilitat.

Queda pendent la medició de la sostenibilitat de totes les accions municipals en vers les accions correctores o estratègiques de les AL21. Inicialment provocam la confrontació dels punts forts i febles del Diagnòstic Ambiental amb les accions municipals. En el cas de detectar necessitats d'accions correctores és indispensable la inclusió d'accions municipals relacionades amb els Compromisos d'Aalborg i amb els IC que els han de mesurar en el seu seguiment.

En el cas d'accions municipals que ja s'estan desenvolupant, o que segueixen altres estratègies fora de l'AL21, és necessari relacionar-les amb els Indicadors Clau i amb les Tendències previstes.

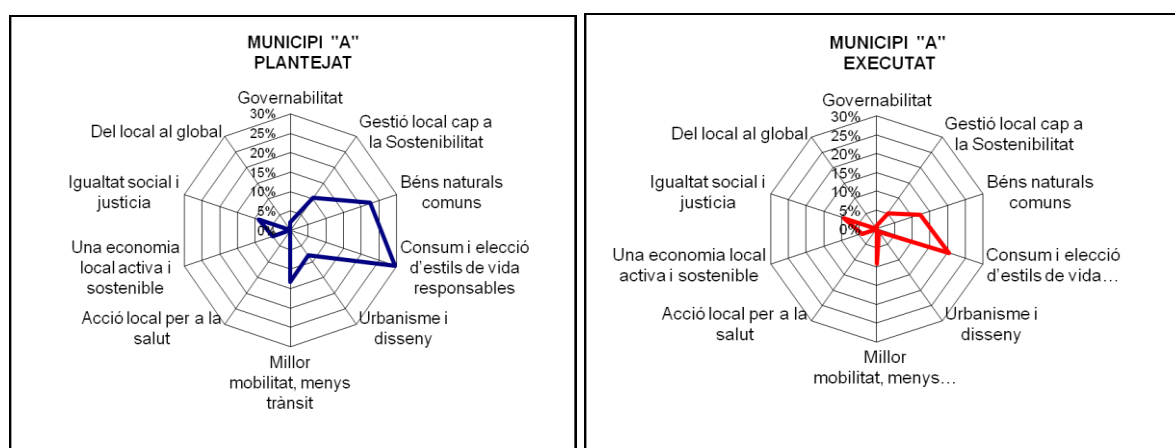

Figura 1: Comparació de les Accions Municipals amb els Compromisos d'Aalborg, plantejat versus executat.

3. Efectivitat de resultats segons Prioritat ambiental, Idoneïtat i Cost.

La dificultat en el càlcul dels Indicadors Clau (IC) de forma homogènia i la manca d'adequació a les diferents realitats municipals dels IC ens ha conduit a la revisió del llistat plantejat inicialment. S'ha seguit la metodologia recomanada pel CES [5] comptant de forma participada i consensuada amb les aportacions dels municipis, dels Consells Insulars i de l'Oficina d'Al21. El Grup de Treball s'ha format en el sí del Comitè Insular d'Al21 del Consell de Mallorca.

La Prioritat ambiental refereix els indicadors adequats envers la voluntat estratègica de cada municipi, són triats per consens entre els municipis. La Idoneïtat i el cost ofereixen dades tècniques sobre cada indicador per poder-ne fer la tria final.

La idoneïtat es calcula en base a 7 paràmetres: 1 disponibilitat de dades, 2 disponibilitat de dades a escala espacial demanada, 3 disponibilitat de dades a escala temporal demanada, 4

estat de desenvolupament de la metodologia de càlcul, 5 complexitat de gestió de l'indicador, 6 proporció de tendències en el temps i 7 resposta a objectius específics de l'AL21.

El Cost ambiental es calcula en base a tres paràmetres: 1 si es medeixen les variables necessàries en l'actualitat, 2 si es necessiten canvis de format o escala i 3 si es precisa de nova metodologia de càlcul de l'indicador.

Sobre un total de 98 Indicadors per 67 municipis, partint de 17 IC s'ha arribat a definir un sistema de 33 IC.

4. Efectivitat de resultats segons la Pertinència Política, Grau de Reacció, Consistència analítica, Disponibilitat de dades i mesurabilitat, Facilitat d'interpretació i Relació cost-eficàcia.

Finalment i seguint les recomanacions de l'informe IRENA [6] s'ha detectat la necessitat d'establir l'efectivitat del resultat de l'indicador. Aquesta informació ofereix noves dades sobre la fidelitat de l'indicador i per tant sobre la correcta lectura de l'evolució de l'AL21.

3 EL MARC LEGAL D'APLICACIÓ DELS INDICADORS CLAU I DE LA MESURA DE LA SOSTENIBILITAT

L'existència d'un Decret 123/2002 dona legitimat als Indicadors Clau i a la sostenibilitat municipal. La pauta de correcció dels IC existents i de la sostenibilitat es fa a través dels comitès tècnics de sostenibilitat creats segons el Decret 123/2002. Per tant el marc legal té una sòlida base per poder assentar els criteris tècnics en el càlcul dels indicadors, la lectura, la medició i la interpretació de la sostenibilitat municipals.

De forma obligatòria s'exigeix a les AL21 el càlcul dels IC i el seu seguiment. S'han elaborat formularis simplificats que recullen tota la informació que contempla un Pla d'Acció una AL21, relacionant l'estat del municipi, l'estratègia de l'AL21, la sostenibilitat de les accions empreses i l'evolució d'aquestes accions.

4 CONCLUSIONS FINALS

L'objectiu final no és la medició de la sostenibilitat; és la de donar un límit mesurable a la sostenibilitat municipal i a la sostenibilitat de noves accions. Aquesta informació ha de ser fàcilment legible i actualitzable. I d'una forma viva ha de facilitar incloure les accions sostenibles en totes les accions municipals. Finalment el càlcul dels Indicadors de Sostenibilitat és una passa més per obtenir un segell de qualitat de la gestió ambiental dels municipis i apropar-se com objectiu final a la sostenibilitat municipal; tant en les estratègies (com pot ser l'AL21) com en la comprensió ciutadana de l'estat del medi ambient i les repercussions de les nostres accions diàries sobre el territori.

REFERÈNCIES

- [1] Document Tècnic III. Indicadors Ambientals de les IB. Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears. Juliol 2006.
- [2] Els Indicadors Clau. CITTIB. 2003.
- [3] Decret 123/2002. BOIB 4 d'octubre de 2002.
- [4] Finançament municipal: anàlisi de la despesa no obligatòria dels ajuntaments de Mallorca. Joaquín Alegre Martín. Llorenç Pou Garcias. Observatori de Polítiques Locals. Consell de Mallorca. 2008.
- [5] Sistema d'Indicadors per a la Gestió de la zona Costanera. Consell Econòmic i Social (CES) i l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA) pel Sistema d'Indicadors per a la Gestió de la zona Costanera).2009.
- [6] Informe sobre indicadors IRENA de l'Agència Europea del Medi Ambient. 2008.
- [7] L'Estat del Medi Ambient de les IB. Conselleria de Medi Ambient. Govern de les Illes Balears. 2009. Pendent de publicació.